

**Фонд оценочных средств для входного контроля и
промежуточной аттестации обучающихся
по учебному предмету «Родной язык (чеченский)»
(типовой вариант)
(8 классы)**

Обязательная часть учебного плана.

Предметная область: Родной язык и родная литература

¹ Данный вариант фонда оценочных средств является типовым для учителя-предметника, ежегодно на основании приказа директора школы в ООП ООО вносятся изменения в форме дополнения.

Карарий, юккьерий аттестаци кхочушъяран мах хадоран фонд

Хьалхарчу чийрикехь 8 классерчу дешархойн хаарш талларан коьчал.

Грамматически тӀедилларца диктант.

Ирсе кӀохцал

Цхьана хьуьнхахь ехаш-Ӏаш яра зу. Цуьнан кӀохцалех цхьаь ирсе хилла, дикачу адамашна беркат дохьуш. Иза луларчу юьртарчу нахана хезна. Амма цхьанне а хууш ца хилла, ирсе кӀохцал муьлханиг ду. ТӀаккха уггаре а сутарчу стага аьлла: «Вай и зу схьалоцур ю. Цуьнан кӀохцалш дерриш а схьа а даьхна, хӀоранна цхьацца дӀалур ду. Иштта а хуур ду ирсениг муьлха ду».

Цул тӀаьхьа нах зу лаха бахана, цхьаь воцург. «Садолу хӀума ен а йийна, даьккхина ирс суна ца оьшу», - аьлла, цӀахь Ӏийна иза.

Цхьана дийнахь дечке вахана и миска стаг. Наха лобху зу тӀеена цунна. Адамийн маттахь йистхилла иза:

-Хьан догцӀена ойланаш а, хьанал дахар а девза суна. Сайн ирсе кӀохцал ас хьун дӀало. Зуламечу нахана со карор яц, - аьлла, кӀохцал дӀа а делла, дӀаяхна зу.

Мел лехарх нахана зу ца карийна. Ткъа воккхачу стеган керта ирс а, беркат а деана. (128 дош)

Я. Акаева («Стелад», 2004 ш., №2)

ТӀедахкарш:

1. 3-чу абзацера предложенеш (ерриге 3) синтаксически юьззина къастае.
2. Хьалхарчу предложенера дешнийн цхьаьнакхетарш схьаязде, церан уьйраш билгалъяха.
3. **КӀохцалгех** –боху дош морфологически талла.

Шолг1ачу чийрикехь 8 классерчу дешархойн хаарш талларан коьчал.

Грамматически т1едилларца диктант.

Акха стоьмаш

Хьалдолуш ду вайн махкахь 1алам. Гурахь а, 1ай а хьуьнахь д1ахедаш бац акха стоьмаш: элхьамчаш, 1ежаш, кхораш, хьаьрмакаш, хьаьмцаш, коканах... 1аьнан хьалхара шелонаш хьакхаелча, гуттар а чам толо церан.

Хала ду адамна и ерриге а хазнаш схьагульян. Схьахетарехь, иза дика а ду. Х1унда аьлча, олхазаршна а, акхарошна а ма оьшу царах цхьадолу дакъа 1аьнан а, б1аьстенан а муьрехь, шайн кхача бина, пайдаэца.

Къаьстина хьийкъина хуьлу муьргаш. Х1инца яа ч1ог1а пайдехь ю уьш, цундела хьуьнан олхазарш го церан дитташ т1ехь. Февраль баттахь а, б1аьстенан юьххьехь а дарбане бецаш а, орамаш а карор ду хьуьнхахь, лаха а хууш лехча, царна юкьахь: ч1имаш, боьш, муьжг, иштта кхийолу ораматаш а.

Х1ора синтаран, диттан, бецан хелиган шатайпа дахар ду, дикка ойла йича, вайн дахаран г1аролехь лаьтташ. Уьш ца хилча, вайн дахар деса хир дара. Исбаьхьа, дарбане, комаьрша бу вайн Даймохк. И беза а, лара а, ларбан а вайн декхар ду! (135 дош)

1. Сапарбиева(«Стела1ад», №2, 2003ш.)

Т1едахкарш:

1. **Шелонаш** - боху дош фонетически талла.
2. 2 предложени синтаксически талла.
3. Текста юкьара **юкьадало дош** схьаязде.

Кхоалг1ачу чийрикехь 8 классерчу дешархойн хаарш талларан коьчал.

Грамматически т1едилларца диктант.

Б1аьвнийн махкахь

Бохь бохийна, цхьа г1ийла лаьтта Хаза-Кхаьллахь (Ч1аьнтахь) Жог1утан ворх1 клентан б1ов. Хетало, шен когашкахь 1уьллучу т1улге цо сатуьйсаш санна.

«Хьол жима хилла а йол, цо и тлулг блов юттуш бохкучу вежаршний, дений тлебохьуш», - дуьйцура Члаьнтарчу Батин Асхьаба.

«Жима хилла...» Тасало со тлулгах. Тлулг меттах а ца хьов...

«Х1етахь адамшкахь ницкъ алсам хилла, - велавелира Асхьаб, со клелхьарайоккхуш санна. Жимма соцунгла а хуьлий, дийца волало иза: - Жоглутан ворх1 клант, цхьа йол хилла. Жоглута, шен клентий ондабевлча, цаьрца цхьаьна йобттина и блов. Ворх1 вешин йишас, ша то а бина, кеч а бина и тлулг, т1ехь цхьацца забарш, шекар кагдечу морзахан сурт а дуьллуш. Блов ютгучу вежаршний, дений тле хлоттийна шури т1ехь динчу хударан текх дохьуш беана цо и.

Тлаккха цара цу тлулгаца ерзийна, бохуш, дуьйцу и блов. Иштта шех лаьцна дийца йиш йолуш ю вайн хлора блов а, хлора лаьтта тлулг а. Вайн декхар ду церан дола дар, царах лаьцна дерг лардар». (150 дош).

Б.Гайтукаева.

Т1едахкарш:

1. 1 предложени синтаксически талла.
2. Шолглачу предложенера юкьадало дош билгалдаккха.
3. Шолглачу абзацера предложени лач къамеле ерзае.

Добалглачу чийрикехь 8 классерчу дешархойн хаарш талларан коьчал.

Грамматически т1едилларца диктант.

Лаьмнашкахь

Со тхайн да 1ийначу юьрта яханера. Цигахь члогла хаза дара. Машенийн я лелхачу герзийн гловгла йоцуш, тийна дара юьртахь. Иштта тийналла суна цкъа а гина яцара.

Со инзаре цецъяьккхинера гинчу суьрто. Ирхдахана лекха дитташ. Дехьо юькьа хьун. Хьалахьажча, чаккхе йоцуш санна, лекха лаьмнаш. Цу т1алгаш юккьера, кхехкхаш санна, схьадолу шийла шовда. Хьежарх клорда ца йора цуьнан сийналла. Чуяьлча а, даржа а ца даьржара шовда. Тлулгаш а, шен басах д1аэдина, ц1андинера цо. И хазалла дешнашца йийцалур яц.

Бердийн басешкахъ уьдуш лелара 1ахарий. Царех самукьадаьлла, ехха хьоьжуш 1ийра со. Уьш ч1ог1а хаза ловзура, вовшашна т1аьхьа уьдуш, кортош а бетташ. Суна иштта хаза меттиг цкъа а ца гинера. Бакьду, буйсанна дукха 1аьржа хуьлура. Лаьмнаш а, хьаннаш а ца гора. Дийнахь сайн самукьадаьккхина 1алам дайча санна хеталора суна.

(125 дош).

3.

Балтукаева («Стелалад, №3,2006 ш.)

Т1едахкарш:

1. Т1ера схьаязье цкъа хьалха **юкьара-юьхьан**, т1аккха – **ц1еран** предложенеш.
2. Т1аьхьара предложени **синтаксически** юьззина къастае.
3. **Хьалхарчу абзацера** латтамаш схьаязбе, церан тайпанаш билгалдаха.